

Beslisnota voor het college

Datum 28 januari 2019

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Bescherming bodemfuncties en gesloten bodemenergiesystemen
Versienummer

Portefeuillehouder William Dogger
Informant Reinder Slager/ Renate Postma
Afdeling Leefomgeving en Mobiliteit
Telefoon (038) 498 3367/ 3317
Email R.Slager@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 6.4.3 We zorgen dat de ondergrond bijdraagt aan de ruimtelijke ontwikkeling van de stad en duurzaam waterbeheer en de energiepotentie maximaal wordt benut.

Begroting wijzigen N.v.t.
Dekking ten laste van N.v.t.

Parafering

datumparaaf

Afdelingshoofd
André van der Kraats
Portefeuillehouder
William Dogger

Raad

- ☐ Informatienota voor de raad
- ☐ Opinienota voor de raad
- ☐ Beslisnota voor de raad
- ☒ n.v.t.

Bijlagen

1. Ontwerp Verordening bodembescherming Zwolle 2019

Ontwerp besluit

1. De bodem met zijn bestaande en toekomstige functies voor het grondgebied van Zwolle zoveel mogelijk te beschermen.
2. Hiertoe voor Zwolle een boringsvrije zone in te stellen vanaf 90 meter minus maaiveld voor de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen.
3. De boringsvrije zone van 90 meter op te nemen in de Verordening bodembescherming gemeente Zwolle.
4. De bestaande Verordening bodemsanering 2007 te actualiseren naar de Verordening bodembescherming 2019.
5. Het ontwerp van de geactualiseerde Verordening bodembescherming Zwolle 2019 voor inspraak vrij te geven.

Collegebesluit d.d.:

- ☐ Conform
- ☐ Gewijzigd
- ☐ Aangehouden
- ☐ Teruggenomen

Datum 28 januari 2019

Inleiding

Nederland zet op dit moment vol in op verduurzaming van de samenleving. Dit gebeurt onder andere door de energietransitie, waarbij steeds meer wordt overgestapt van fossiele naar herwinbare energiebronnen. Ook de gemeente Zwolle verduurzaamt, bijvoorbeeld door de bouw van aardgasloze woningen. Deze woningen krijgen geen aardgasaansluiting meer maar in plaats hiervan krijgen ze duurzame warmtesystemen.

Op dit moment wordt Breezicht in Zwolle ontwikkeld. Deze nieuwe buurt (1150 woningen) in Stadshagen wordt volledig aardgasloos. De gemeente stelt aan de ontwikkelaars de voorwaarden dat met de aanleg van deze bodemenergiesystemen, de warmtevoorziening voor de lange termijn en de bescherming van de overige bodembelangen moeten zijn geborgd. In dit kader is door de gemeente al aangegeven dat gesloten bodemenergiesystemen dieper dan 90 meter (minus maaiveld) niet aangelegd mogen worden. Uit studies blijkt namelijk dat met het dieper aanleggen de bestaande scheidende kleilaag wordt doorboord met mogelijke vermenging van de verschillende grondwaterlagen en verzilting van de bovenliggende zoet watervoerende pakketten tot gevolg. Dit kan leiden tot onomkeerbaar negatieve gevolgen voor het aanwezige zoetwaterreservoir.

Omdat de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen zich niet beperkt tot Breezicht, en ook op andere plekken binnen de gemeente de bodem ongewenst doorboord kan worden, wordt voorgesteld een boringsvrije zone van 90 meter minus maaiveld in te stellen voor Zwolle.

Beoogd effect

Duurzaam gebruik en functies van de bodem en ondergrond.

Argumenten

1.1 Deze functies zijn nu en in de toekomst belangrijk voor de samenleving.

In de bodem bevinden zich verschillende watervoerende pakketten. In het eerste en de tweede pakket is sprake van zoet water. Het derde pakket bevat in toenemende mate zout water. Zoet water is nu en in de toekomst een groot goed dat beschermd moet worden om de vele functies van de bodem, zoals landbouw, recreatie, natuur etc., te kunnen blijven gebruiken. Verzilting van zoet water kan negatieve gevolgen hebben voor deze functies, en moet daarom zoveel mogelijk worden voorkomen. Verzilting is landelijk een groot probleem waar ingrijpende maatregelen tegen nodig zijn. Zwolle heeft het geluk van de aanwezigheid van een scheidende laag. Doorboren van deze kleilaag voor gesloten energiesystemen is volstrekt onwenselijk.

2.1 Vanaf 90 meter beschermt de bodembelangen en voorkomt eventueel onomkeerbare gevolgen.

Onderzoeken tonen aan dat de scheidende kleilaag zich bevindt tussen circa 90 – 135 meter minus maaiveld. Deze natuurlijke kleilaag scheidt het eerste en het tweede zoet watervoerende pakket van het derde (in toenemende mate zout) watervoerende pakket. De aanwezige kleilaag tussen het tweede en het derde watervoerende pakket voorkomt verzilting. Met een boringsvrije zone vanaf 90 meter minus maaiveld wordt het doorboren van de scheidende kleilaag, en daarbij mogelijke verzilting van het daarboven aanwezige zoete grondwater, voorkomen. Hierdoor blijven de waardevolle functies van de bodem zoveel mogelijk intact.

In en rond het centrumgebied van Zwolle wordt geen zoet water gewonnen uit de eerste twee watervoerende pakketten. Er bevinden zich hier wel verontreinigingen in het grondwater (als gevolg

Datum 28 januari 2019

van bedrijfsactiviteiten in het verleden). De aanwezige scheidende kleilaag zorgt ervoor dat de grondwaterverontreiniging die aanwezig is in het eerste en tweede watervoerende pakket zich niet vermengt met de schone grondwaterlagen onder deze kleilaag (het derde watervoerende pakket). Dit is een belangrijk principe waar het geldende gebiedsgericht grondwaterbeheer op is gestoeld (vastgelegd in het gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal). De gemeente is gebiedsbeheerder en voert in het kader van de Wet bodembescherming het gebiedsbeheerplan uit.

2.2 Gesloten bodemenergiesystemen hebben andere boortechnieken.

Het verbod geldt voor nieuw aan te leggen gesloten bodemenergiesystemen, en niet voor open WKO-systemen of geothermie. De gemeente is bevoegd gezag voor gesloten bodemenergiesystemen, de provincie voor open bodemenergiesystemen (WKO), het ministerie van EZK voor geothermie. Voor gesloten systemen worden andere boortechnieken gebruikt dan bij open bodemenergiesystemen en de realisatie van geothermieputten. Met de nu gebruikte boortechnieken voor de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen kan niet worden uitgesloten dat dit leidt tot een negatieve aantasting van de bodemfuncties.

Open bodemenergiesystemen gaan in Zwolle niet door de afsluitende laag heen. Bij de realisatie van geothermieputten wordt de afsluitende laag zorgvuldig hersteld middels het aanbrengen van een cementlaag tussen de buizen en de kleilaag.

2.3 Al het grondwater in het grondgebied van Zwolle verdient bescherming.

Grondwater houdt niet op bij de grenzen van een buurt of een wijk, en ook niet bij de gemeentegrenzen. Door een verbod in te stellen voor het gehele grondgebied van de gemeente Zwolle blijven de bestaande bodemfuncties voor Zwolle zoveel mogelijk beschermd. Buiten de gemeentegrenzen heeft de gemeente Zwolle geen bevoegdheden. Daarom wordt in overleg getreden met de buurgemeenten om hierover af te stemmen.

Voor een deel van het grondgebied van Zwolle geldt nu vanuit provinciaal belang (drinkwater) een boringsvrije zone. De provincie bereidt op dit moment beleid voor om die zone aan te passen omdat de omvang van deze zone niet meer overeenkomt met de te beschermen belangen. Met de provincie is daarom al contact geweest over het voornemen van Zwolle om zelf een boringsvrije zone in te stellen. Samen wordt gezorgd voor een goede afstemming in besluitvorming om zo te voorkomen dat er een onwenselijke situatie kan gaan ontstaan.

3.1 Met dit juridisch instrument kan regie worden gehouden op het gebruik van de bodem.

Voor de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen geldt een meldingsplicht. Dit betekent dat als de activiteit voldoet aan de melding, deze activiteit kan worden uitgevoerd. De gemeentelijke Verordening bodemsanering Zwolle 2007 (gebaseerd op de Wet bodembescherming) is het meest voor de hand liggende instrument om de bescherming van het bodembelang in te regelen. Voor de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen betekent dit dat deze systemen nog steeds met een melding kunnen worden aangelegd, mits niet dieper dan 90 meter.

3.2 De Verordening bodemsanering is verouderd en verdient een update.

De bestaande Verordening bodemsanering 2007 is in 2007 vastgesteld met een tussentijdse aanpassing in 2010. Omdat deze verordening nu wordt aangepast in verband met het opnemen van de boringsvrije zone is dit meteen een goed moment om de verordening volledig te actualiseren. Uiteindelijk zal in het kader van de Omgevingswet de beleidslijn worden geïntegreerd in het gemeentelijk omgevingsplan.

Datum 28 januari 2019

4.1 Dit is in lijn met de Zwolse inspraakverordening.

De Zwolse inspraakverordening heeft het uitgangspunt dat nieuwe beleidsvoornemens zoveel mogelijk voor inspraak in aanmerking komen. Dit geeft derden de mogelijkheid hun zienswijze kenbaar te maken die vervolgens betrokken worden bij de definitieve besluitvorming.

Risico's

Het kan voorkomen dat derden al kosten hebben gemaakt voor de aanleg van een gesloten bodemenergiesysteem terwijl de aanleg niet voldoet aan het verbod van niet dieper boren dan 90 meter. Om deze situatie zoveel mogelijk te voorkomen bevat het nu voorliggende ontwerp wijziging verordening een ruim overgangsbeleid. Zo geldt het verbod niet voor al geïnstalleerde gesloten systemen, en ook niet voor al gemelde gesloten systemen. Aanvullend worden inwoners en andere derden na besluitvorming over dit voorstel geïnformeerd via de website en De Peperbus zodat zij hiermee rekening kunnen houden.

Financiën

Dit voorstel leidt niet tot extra kosten. Er wordt een eenmalige extra inzet verwacht als gevolg van de communicatie over deze beleidswijziging, maar deze toename kan worden opgevangen binnen de beschikbare capaciteit.

Communicatie

De ontwerp verordening ligt zes weken ter inzage. Dit wordt via de daarvoor geldende werkwijze gepubliceerd. Ook wordt via de bestaande overlegstructuren en naar de diverse ruimtelijke projecten gecommuniceerd over het voorgenomen verbod. Tevens zullen de omgevingsdienst en buurgemeenten ambtelijk in kennis gesteld worden.

Vervolg

Na de inzageperiode worden de eventueel ingebrachte zienswijzen verwerkt in de definitieve verordening die vervolgens ter vaststelling wordt aangeboden aan de raad.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar